1) Ένα κύμα συχνότητας f = 500 Hz διαδίδεται με ταχύτητα υ = 360 m / s .
α. Πόσο απέχουν δύο σημεία κατά μήκος μιας ακτίνας διάδοσης του κύματος , τα οποία παρουσιάζουν διαφορά φάσης Δφ = π / 3 ;
β. Αν το κύμα , λόγω συμβολής με άλλο όμοιο , που διαδίδεται σε αντίθετη κατεύθυνση , δώσει στάσιμο , πόσο νομίζετε ότι θα απέχουν δύο διαδοχικοί δεσμοί ;
Λύση
α.
Από την θεμελιώδη εξίσωση της κυματικής :
$\upsilon = \lambda \cdot f \Rightarrow$
$\lambda = \upsilon / f \Rightarrow$
$\lambda = 360 / 500 \Rightarrow$
$\lambda = 0,72$ m .
Η διαφορά φάσης δύο σημείων του μέσου διάδοσης του κύματος , την ίδια χρονική στιγμή :
$\Delta\varphi = 2 \cdot \pi \cdot (\Delta x / \lambda) \Rightarrow$
$\Delta x = \Delta\varphi \cdot \lambda / (2 \cdot \pi) \Rightarrow$
$\Delta x = (\pi / 3) \cdot 0,72 / (2 \cdot \pi) \Rightarrow$
$\Delta x = 0,12$ m .
β.
Σε ένα στάσιμο κύμα , δύο διαδοχικοί δεσμοί απέχουν :
(όπως και δύο κοιλίες)
$\Delta x' = \lambda / 2 \Rightarrow$
$\Delta x' = 0,72 / 2 \Rightarrow$
$\Delta x' = 0,36$ m .

2) Ένα εγκάρσιο κύμα συχνότητας f = 850 Hz διαδίδεται οριζόντια με ταχύτητα υ . Το κύμα προσπίπτει σε κατακόρυφο τοίχο , οπότε ανακλάται σχηματίζοντας έτσι στάσιμο κύμα .
Αν η πρώτη κοιλία (από τον τοίχο) απέχει από τον τέταρτο δεσμό απόσταση d = 0,5 cm να βρείτε την ταχύτητα του τρέχοντος κύματος .
Λύση

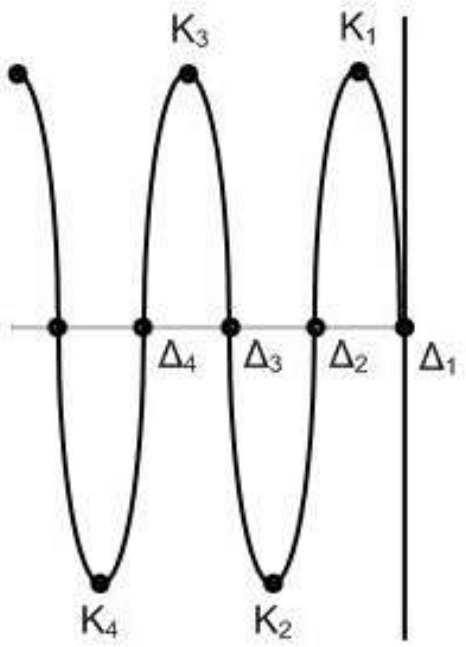

Από το στιγμιότυπο του στάσιμου κύματος :
κοιλία από διαδοχικό δεσμό απέχει : $(K_1\Delta_2) = \lambda / 4$.
δεσμός από διαδοχικό δεσμό απέχει : $(\Delta_2\Delta_3) = (\Delta_3\Delta_4) = \lambda / 2$.
Η απόσταση της πρώτης κοιλίας K_1 από τον τέταρτο δεσμό Δ_4 απέχει :
$d = (K_1\Delta_2) + (\Delta_2\Delta_3) + (\Delta_3\Delta_4) \Rightarrow$
$d = (\lambda / 4) + (\lambda / 2) + (\lambda / 2) \Rightarrow$
$d = (\lambda / 4) + 2 \cdot (\lambda / 2) \Rightarrow$
$d = (\lambda / 4) + \lambda \Rightarrow$

$d = 5 \cdot \lambda / 4 \Rightarrow$
$\lambda = 4 \cdot d / 5 \Rightarrow$
$\lambda = 4 \cdot 0,5 / 5 \Rightarrow$
$\lambda = 0,4$ m .
Η βασική κυματική εξίσωση :
$\upsilon = \lambda \cdot f \Rightarrow$
$\upsilon = 0,4 \cdot 850 \Rightarrow$
$\upsilon = 340$ m / s .

3) Στάσιμο κύμα περιγράφεται από τη συνάρτηση :
$y = 2 \cdot A \cdot \text{συν} (2 \cdot \pi \cdot x / \lambda) \cdot \text{ημ} (2 \cdot \pi \cdot t / T)$.
Ένα σημείο Κ του μέσου εκτελεί απλή αρμονική ταλάντωση με πλάτος Α . Δείξτε ότι η ελάχιστη απόσταση του Κ από ένα δεσμό είναι $\lambda / 12$.
Λύση
Για τα σημεία που έχουν πλάτος ταλάντωσης Α ισχύει :
$A' = 2 \cdot A \cdot |\text{συν} (2 \cdot \pi \cdot x / \lambda)| \Rightarrow$
$A = 2 \cdot A \cdot |\text{συν} (2 \cdot \pi \cdot x / \lambda)| \Rightarrow$
$\text{συν} (2 \cdot \pi \cdot x / \lambda) = \pm ½ \Rightarrow$
$(2 \cdot \pi \cdot x / \lambda) = N \cdot \pi \pm (\pi / 3) \Rightarrow$
$x = N \cdot (\lambda / 2) \pm (\lambda / 6)$,
Ο Ν-οστός δεσμός έχει συντεταγμένη :
$x_N = (2 \cdot N + 1) \cdot (\lambda / 4) \Rightarrow$
$x_N = N \cdot (\lambda / 2) + (\lambda / 4)$.
Ισχύει :
$d = x_N - x = [N \cdot (\lambda / 2) + (\lambda / 4)] - [N \cdot (\lambda / 2) \pm (\lambda / 6)] \Rightarrow$
$d = x_N - x = (\lambda / 4) \pm (\lambda / 6)$.
Η ελάχιστη απόσταση είναι :
$d_{min} = (\lambda / 4) - (\lambda / 6) \Rightarrow$
$d_{min} = (3 \cdot \lambda / 12) - (2 \cdot \lambda / 12) \Rightarrow$
$d_{min} = \lambda / 12$.
2ος τρόπος
Φτιάχνουμε το στιγμιότυπο του στάσιμου κύματος μια χρονική στιγμή που όσα σημεία ταλαντώνεται βρίσκονται στην μέγιστη απομάκρυνση τους .
Για τα σημεία που βρίσκονται μεταξύ του N – 1 και N δεσμού :

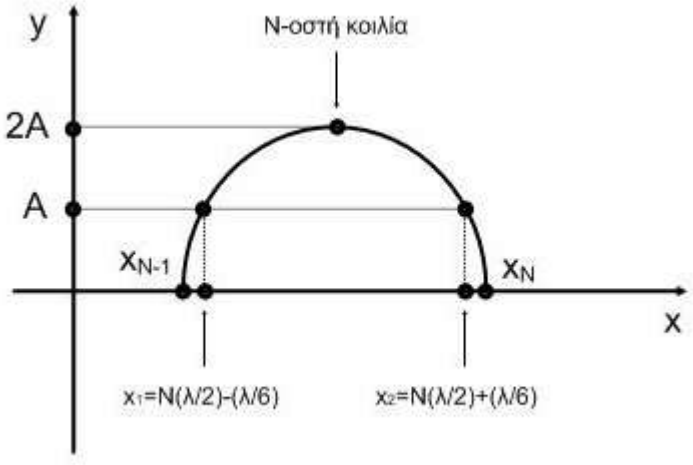

$d_{min} = x_1 - x_{N-1} \Rightarrow$
$d_{min} = [N \cdot (\lambda / 2) - (\lambda / 6)] - [2 \cdot (N - 1) + 1] \cdot (\lambda / 4) \Rightarrow$
$d_{min} = [N \cdot (\lambda / 2) - (\lambda / 6)] - (2 \cdot N - 1) \cdot (\lambda / 4) \Rightarrow$
$d_{min} = N \cdot (\lambda / 2) - (\lambda / 6) - N \cdot (\lambda / 2) + (\lambda / 4) \Rightarrow$
$d_{min} = (\lambda / 4) - (\lambda / 6) \Rightarrow$
$d_{min} = \lambda / 12$.

4) Δύο κύματα που περιγράφονται στο (S.I.) από τις συναρτήσεις :
$y_1 = 0,12 \cdot ημ [4 \cdot π \cdot t – (5 \cdot π \cdot x / 3)]$ και $y_2 = 0,12 \cdot ημ [4 \cdot π \cdot t + (5 \cdot π \cdot x /3)]$,
διαδίδονται κατά μήκος του άξονα x και από τη συμβολή τους προκύπτει στάσιμο κύμα.
α. Να δοθεί η y = f(t,x) για το στάσιμο κύμα ,
β. Θεωρούμε ένα σημείο Μ του ημιάξονα Ox όπου υπάρχει η 4η κοιλία από το Ο, συμπεριλαμβανομένης και αυτής στο Ο. Να βρεθεί η απόσταση ΟΜ και ο αριθμός των δεσμών μεταξύ Ο και Μ ,
γ. Να βρεθεί το πλάτος ταλάντωσης σημείου Ν του Ox με $x_N = 0,15$ m . Ποια σημεία μεταξύ Ο και Μ ταλαντώνονται με το ίδιο πλάτος ;
δ. Να βρεθεί η απομάκρυνση του Ν τη στιγμή t = (65 / 16) s ,
ε. Ποιες χρονικές στιγμές η απομάκρυνση του Ν είναι y = 0,12 m ;

Λύση

α.
Τα κύματα που συμβάλουν είναι :
$y_1 = 0,12 \cdot ημ [4 \cdot π \cdot t – (5 \cdot π \cdot x / 3)]$ και $y_2 = 0,12 \cdot ημ [4 \cdot π \cdot t + (5 \cdot π \cdot x /3)]$,
Αν αντιστοιχίσουμε το y_1 με την εξίσωση κύματος :
$y_1 = A \cdot ημ [(2 \cdot π \cdot t / T) – (2 \cdot π \cdot x / λ)]$,
θα έχουμε :
$(2 \cdot π \cdot t / T) = 4 \cdot π \cdot t \Rightarrow$
T = ½ s .
Και
$(2 \cdot π \cdot x / λ) = (5 \cdot π \cdot x / 3) \Rightarrow$
$λ = 6 / 5 \Rightarrow$
λ = 1,2 m .
Η εξίσωση του στάσιμου κύματος είναι :
$y = 2 \cdot A \cdot συν (2 \cdot π \cdot x / λ) \cdot ημ (2 \cdot π \cdot t / T) \Rightarrow$
με αντικατάσταση έχουμε :
$y = 0,24 \cdot συν [5 \cdot π / 3) \cdot x] \cdot ημ (4 \cdot π \cdot t)$, (S.I.) .

β.
Τα σημεία στα οποία βρίσκονται κοιλίες στον ημιάξονα Ox δίνονται από την σχέση :
$x_κ = N \cdot (λ / 2)$, με N = 0 , 1 , 2 , 3 , …
η 4η κοιλία είναι για N = 3 :
$x_M = 3 \cdot (λ / 2) \Rightarrow$
$x_M = 3 \cdot (1,2 / 2) \Rightarrow$
$x_M = 1,8$ m .
Η σχέση που δίνει τους δεσμούς είναι :
$x_Δ = (2 \cdot N + 1) \cdot (λ / 4) \Rightarrow$
$x_Δ = (2 \cdot N + 1) \cdot 0,3$.
Πρέπει :
$0 < (2 \cdot N + 1) \cdot 0,3 < 1,8 \Rightarrow$
$(- 0,3) < 0,6 \cdot N < 1,5 \Rightarrow$
$(- 0,5) < N < 2,5$.
Άρα N = 0 , 1 , 2 επομένως υπάρχουν τρεις (3) δεσμοί .

γ.
Το πλάτος του στάσιμου :
$A' = 2 \cdot A \cdot |συν (2 \cdot π \cdot x / λ)| \Rightarrow$
για το σημείο Ν ,
$A_N' = 0,24 \cdot |συν [(5 \cdot π / 3) \cdot 0,15]| \Rightarrow$
$A_N' = 0,24 \cdot |συν (π / 4)| \Rightarrow$
$A_N' = 0,12 \cdot √2$ m .
Εύρεση των σημείων μεταξύ Ο και Μ που έχουν πλάτος $A' = 0,12 \cdot √2$ m :
$A' = 2 \cdot A \cdot |συν [(5 \cdot π / 3) \cdot x]| \Rightarrow$
$0,12 \cdot √2 = 2 \cdot 0,12 \cdot |συν [(5 \cdot π / 3) \cdot x]| \Rightarrow$
$|συν [(5 \cdot π / 3) \cdot x]| = √2 / 2 \Rightarrow$
$(5 \cdot π / 3) \cdot x = κ \cdot π \pm (π / 4) \Rightarrow$
$x = (3 / 5) \cdot κ \pm (3 / 20)$.
Πρώτη ομάδα λύσεων για :

$x = (3 / 5)\cdot\kappa + (3 / 20)$, πρέπει :
$0 < x < x_M \Rightarrow$
$0 < (3 / 5)\cdot\kappa + (3 / 20) < 1,8 \Rightarrow$
$(- 3 / 20) < (3 / 5)\cdot\kappa < 1,8 – (3 / 20) \Rightarrow$
$(- 1 / 4) < \kappa < 3 – (1 / 4) \Rightarrow$
$(- 0,25) < \kappa < 2,75$, όπου $\kappa = 0 , 1 , 2$.
Επομένως :
$\kappa = 0$:
$x_1 = (3 / 5)\cdot 0 + (3 / 20) \Rightarrow$
$x_1 = 0,15$ m .
$\kappa = 1$:
$x_2 = (3 / 5)\cdot 1 + (3 / 20) \Rightarrow$
$x_2 = 15 / 20 \Rightarrow$
$x_2 = 0,75$ m .
$\kappa = 2$:
$x_3 = (3 / 5)\cdot 2 + (3 / 20) \Rightarrow$
$x_3 = 27 / 20 \Rightarrow$
$x_3 = 1,35$ m .
Δεύτερη ομάδα λύσεων για :
$x = (3 / 5)\cdot\kappa – (3 / 20)$, πρέπει :
$0 < x < x_M \Rightarrow$
$0 < (3 / 5)\cdot\kappa – (3 / 20) < 1,8 \Rightarrow$
$3 / 20 < (3 / 5)\cdot\kappa < 1,8 + (3 / 20) \Rightarrow$
$1 / 4 < \kappa < 3 + (1 / 4)$, όπου $\kappa = 1 , 2 , 3$, επομένως ,
για $\kappa = 1$:
$x_4 = (3 / 5)\cdot 1 – (3 / 20) \Rightarrow$
$x_4 = 9 / 20 \Rightarrow$
$x_4 = 0,45$ m .
για $\kappa = 2$:
$x_5 = (3 / 5)\cdot 2 – (3 / 20) \Rightarrow$
$x_5 = 21 / 20 \Rightarrow$
$x_5 = 1,05$ m .
για $\kappa = 3$:
$x_6 = (3 / 5)\cdot 3 – (3 / 20) \Rightarrow$
$x_6 = 33 / 20 \Rightarrow$
$x_6 = 1,65$ m .

δ.

$y = 0,24\cdot\sigma\upsilon\nu [(5\cdot\pi / 3)\cdot x]\cdot\eta\mu (4\cdot\pi\cdot t) \Rightarrow$
$x_N = 0,15$ m , $t_N = 65 / 16$ s ,
$y_N = 0,24\cdot\sigma\upsilon\nu [(5\cdot\pi / 3)\cdot 0,15]\cdot\eta\mu [4\cdot\pi\cdot(65 / 16)] \Rightarrow$
$y_N = 0,24\cdot\sigma\upsilon\nu (\pi / 4)\cdot\eta\mu (65\cdot\pi / 4) \Rightarrow$
$y_N = 0,24\cdot(\sqrt{2} / 2)\cdot\eta\mu [16\cdot\pi + (\pi / 4)] \Rightarrow$
$y_N = 0,24\cdot(\sqrt{2} / 2)\cdot(\sqrt{2} / 2) \Rightarrow$
$y_N = 0,12$ m .

ε.

Υπολογισμός των χρονικών στιγμών που το Ν έχει απομάκρυνση $y = 0,12$ m .
$y_N = 0,12\cdot\sqrt{2}\cdot\eta\mu (4\cdot\pi\cdot t) \Rightarrow$
$0,12 = 0,12\cdot\sqrt{2}\cdot\eta\mu (4\cdot\pi\cdot t) \Rightarrow$
$\eta\mu (4\cdot\pi\cdot t) = \sqrt{2} / 2 \Rightarrow$
$4\cdot\pi\cdot t = 2\cdot\kappa\cdot\pi + (\pi / 4)$ … (1) ,
$4\cdot\pi\cdot t = 2\cdot\kappa\cdot\pi + (3\cdot\pi / 4)$ … (2) .
Από την (1) έχουμε :
$t = (\kappa / 2) + (1 / 16) \Rightarrow$
$t = (8\cdot\kappa + 1) / 16$.
Από την (2) έχουμε :
$t = (\kappa / 2) + (3 / 16) \Rightarrow$
$t = (8\cdot\kappa + 3) / 16$.

5) Το άκρο Α μιας χορδής ΑΒ μήκους l = 0,9 m είναι ελεύθερο , ενώ το άκρο Β της χορδής είναι ακλόνητα στερεωμένο . Ένα αρμονικό κύμα πλάτους y_0 = 4 cm διαδίδεται με ταχύτητα υ = 4 m / sec από το άκρο Α προς το άκρο Β της χορδής , ανακλάται στο ανένδοτο άκρο Β και διαδίδεται προς την αντίθετη κατεύθυνση . Διαπιστώνεται ότι μεταξύ των άκρων Α και Β υπάρχουν τέσσερα σημεία της χορδής που παραμένουν συνεχώς ακίνητα.
Ζητούνται:
α. Να γραφούν οι εξισώσεις του προσπίπτοντος και του ανακλώμενου κύματος καθώς και του στάσιμου κύματος που προκύπτει από την συμβολή των δύο αυτών κυμάτων.
β. Ποιων συχνοτήτων κύματα μπορούν να δημιουργήσουν στάσιμα κύματα πάνω στη χορδή ΑΒ;
Ως αρχή μέτρησης των αποστάσεων (x = 0) να θεωρηθεί το άκρο Β της χορδής και ως αρχή των χρόνων (t = 0) η χρονική στιγμή κατά την οποία το κύμα φθάνει στο άκρο Β.
Λύση
α.

Το προσπίπτον κύμα περιγράφεται από την εξίσωση :
$y_1 = A\cdot$ημ $[(2\cdot\pi\cdot t / T) + (2\cdot\pi\cdot x / \lambda)$,
και το ανακλώμενο
$y_2 = -A\cdot$ημ $[(2\cdot\pi\cdot t / T) + (2\cdot\pi\cdot x / \lambda) \Rightarrow$
$y_2 = A\cdot$ημ $[(2\cdot\pi\cdot x / \lambda) - (2\cdot\pi\cdot t / T)$.
Υπολογισμός του λ
Επειδή μεταξύ των Α και Β υπάρχουν 4 σημεία ακίνητα το μήκος είναι :
$l = N\cdot(\lambda / 2) + (\lambda / 4)$,
όπου N = 4 , το σημείο Α είναι κοιλία :
$0,9 = 2\cdot\lambda + (\lambda / 4) \Rightarrow$
$0,9 = 9\cdot\lambda / 4 \Rightarrow$
$10\cdot\lambda = 4 \Rightarrow$
λ = 0,4 m .
Η βασική εξίσωση της κυματικής :
$\upsilon_\kappa = \lambda\cdot f \Rightarrow$
$f = \upsilon_\kappa / \lambda \Rightarrow$
$f = 4 / 0,4 \Rightarrow$
f = 10 Hz .
Οι εξισώσεις είναι :
$y_1 = 0,04\cdot$ημ $(20\cdot\pi\cdot t + 5\cdot\pi\cdot x)$, (S.I.) .
Και
$y_2 = 0,04\cdot$ημ $(5\cdot\pi\cdot x - 20\cdot\pi\cdot t)$, (S.I.) .
Από την συμβολή δημιουργείται στάσιμο κύμα :
$y = y_1 + y_2$, εφαρμόζουμε την
ημ Α + ημ Β = $2\cdot$συν $[(A - B) / 2]\cdot$ημ $[(A + B) / 2]$, άρα :
$y = 0,04\cdot$ημ $(20\cdot\pi\cdot t + 5\cdot\pi\cdot x) + 0,04\cdot$ημ $(5\cdot\pi\cdot x - 20\cdot\pi\cdot t) \Rightarrow$
$y = 2\cdot0,04\cdot$συν $(20\cdot\pi\cdot t)\cdot$ημ $(5\cdot\pi\cdot x) \Rightarrow$
$y = 0,08\cdot$ημ $(5\cdot\pi\cdot x)\cdot$συν $(20\cdot\pi\cdot t)$, (S.I.) .
Για να δημιουργηθεί στάσιμο κύμα σε όλο το μήκος της χορδής απαιτείται χρονικό διάστημα :
$\upsilon_\kappa = l / \Delta t \Rightarrow$
$\Delta t = l / \upsilon_\kappa \Rightarrow$
$\Delta t = 0,9 / 4 \Rightarrow$
$\Delta t = 0,225$ s .
Για $t < 0,225$ s έχουμε στάσιμο κύμα την χρονική στιγμή $t = x / \upsilon_\kappa$, στο τμήμα από 0 έως x .

β.

Ισχύει :

$l = \kappa\cdot(\lambda / 2) + (\lambda / 4)$ με $\kappa = 0 , 1 , 2 , 3$, άρα :

$l = (2\cdot\kappa + 1)\cdot\lambda / 4 \Rightarrow$

$\lambda = \upsilon_{\kappa} / f$,

$l = [(2\cdot\kappa + 1) / 4]\cdot(\upsilon_{\kappa} / f) \Rightarrow$

$f = [(2\cdot\kappa + 1) / 4]\cdot(\upsilon_{\kappa} / l) \Rightarrow$

$f = [(2\cdot\kappa + 1) / 4]\cdot(4 / 0,9) \Rightarrow$

$f = (2\cdot\kappa + 1)\cdot(10 / 9)$, με $\kappa = 0 , 1 , 2 , 3$.

Για $\kappa = 4$ βρίσκουμε $f = 10$ Hz (επαλήθευση).